

en bidden en naar — het horsingen en s-op-denzelf al neen, dat

een zondige daad van ggedaan elkaar van lezeld de vaarden nmaal plaat alle gepraat C. V.

taak

beetje ner-zich gerefor-

a, resoluties, elijke kerke- spraken, ont- klinken ook hap. Schuld- emeentelieden om te komen " en „beter

deh verbaasd

envoudig!

antie maar

ingrijke stap

oet ten slotte een dwaas in om een bord

t geschieden

rsingen. eer uit-

deze simpele te kracht aan roote dingen

an helder en C. V.

ng

verspreiding a in op het ng.

die na Dins- r uitgevoerd ET COMITE.

ONDERWIJS

een redac- den tweeden van 19 Nov. ten" geeft de eid over den wijs. Over de de conclusies n vlg., merkt

Conferentie? we geen steek sterlingen ge- n."

nanstonds bij het slot van g hebben ge- itspraken kon ak van haar terkerkelijke" aar geen voor Of de redactie kent? We ge- ten ook op-

onze kracht fol en scherp.

et ontstellend ur de vraag- len besproken, rrespondentie

En het moment van stilstand ligt reeds achter ons. Thans zijn wij in de neergang". Het Christelijk onderwijs in den neergang. Laat het even goed tot U doordringen, wat dit inhoudt. Anders zoude ge de volle betekenis van deze woorden licht onderschatten.

Hier is niet maar een willekeurige christelijke actie in geding. Dan zou de schade misschien beperkt blijven tot de huidige generatie. Dan zou in anderen vorm wellicht nog een vergoeding kunnen worden gevonden.

Maar thans betreft het het onderwijs onzer kinderen. De vorming van de komende generatie is hierbij rechtstreeks betrokken. En het verval er van wordt geconstateerd in alle geledingen van degenen, die hierin hun invloed moeten doen gelden en hieraan hun krachten hebben te geven. Er is een onrustbarend en nog steeds toenemend gebrek aan belangstelling van de zijde der ouders. En zij zijn toch wel in de eerste plaats verantwoordelijk voor de deugdelijkheid van het onderwijs aan hun kinderen.

Zij hebben plechtig beloofd, dat zij hun kinderen zouden onderwijzen en doen onderwijzen in de waarachtige en volkomene leer der zaligheid. Dat houdt niet weinig in, wanneer men let op den tijd, waarin we leven, of liever, waarin God ons heeft gesteld. Hoe moeilijk vinden we zelf reeds den weg in dezen tijd met zijn vele vragen, juist op het breede terrein van het maatschappelijke en culturele leven. Maar we beginnen toch geleidelijk iets te verstaan van den zegen, dien God alleen ons geven kan in den weg der eenvoudige gehoorzaamheid aan Zijn geboden. Door de worsteling, die zoo velen onzer hebben doorgemaakt in den strijd om Gods roepstem te volgen in de crisis van het kerkelijk leven, werd ook weer dieper verstaan de rijkdom der kerkelijke belijdenis.

Zouden we nu onze kinderen den winst, dien God ons gaf, willen — neen, mogen onthouden? Zouden we niet nog méér dan voorheen met alle krachten het onderwijs aan onze kinderen zoo goed mogelijk moeten maken, opdat zij niet, gegrepen door den geest van den tijd, straks zelfs onmachtig blijken de zegeningen des Heeren in de Reformatie onzer kerken te erkennen? Want de strooming van onze dagen om in een alles overkoepelend eenheids-streven de meest fundamentele tegenstellingen te overbruggen, voert ook de christenen bij duizenden vrijwel weerloos mee.

De diepe achtergrond van dit streven moet op klare schriftuurlijke wijze aan het zaad des Verbonds worden onthuld. Dat is de zware, maar tevens de heerlijke taak van het onderwijs in dezen tijd.

En juist nu wordt er gezegd, dat het christelijk onderwijs in den neergang is. In den neergang. Dat betekent, dat het met den dag slechter wordt. Genoemde redactie verklaart den term als volgt: „dat is eigenlijk sterven“.

Is dit te veel gezegd? Helaas, neen.

Sinds het artikel in „De Chr. School“ verscheen, is de toestand al weer erger geworden. We wijzen slechts in het voorbijgaan op het deelnemen van de „Grooten“ aan de protestvergadering, uitgeschreven door de Roomsche-Katholieken, humanisten en Protestanten overkoepelende A.N.O.F. Het „Geref. Gezinsblad“ van 11 Dec. '48 wees er met recht op, hoe hier de afglijding openbaar werd, waartegen indertijd velen hun waarschuwend stem verheven, toen de „Grooten“ zich bij deze Algemeene Nederlandsche Onderwijzers Federatie aansloot. De waarschuwing bleef voor een groot deel zonder resultaat. Men zag de gevaren niet, of onderschatte ze. En wat moet men er van zeggen, dat zelfs nu in bladen als „Trouw“ en de „N. Prov. Gron. Crt.“ elk woord van protest achterwege bleef? Als onze gezinnen zoo worden voorgelicht door de pers, die toch christelijk wil zijn, dan gaan van de ouders, wanneer ze niet scherp onderscheiden, de oogen geleidelijk dicht, of wéér dicht. En wanneer onze kinderen dan nog worden onderdrukt door onderwijzers of leeraren, die zelf den goeden koers al kwijt zijn, dan blijven, als God het niet verhoedt hun oogen dicht, omdat zij nimmer hebben geleerd de geesten te beproeven.

Aan dit gebeuren is evenwel, vermoedelijk in verband met het massaal karakter er van — er waren zoo velen, dat honderden slechts via luidsprekers de redevoeringen konden volgen; in totaal een drieduizend man — door de pers voldoende aandacht besteed. En na de fundamentele kritiek van het „Geref. Gezinsblad“ onder het kernachtige opschrift „Radicaal mis“, kunnen we gevoeglijk er mee volstaan dit feit te vermelden als een symptoom, een kenmerkend en schrikbarend symptoom, van den neergang van ons Christelijk onderwijs.

Iets uitvoeriger willen we stilstaan bij een niet minder verderfelijke beslissing, gevallen in een te Utrecht gehouden buitengewone vergadering van de Ver. van Leeraren bij het Chr. Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs. „Trouw“ gaf er een kort verslag van in het nummer van Woensdag 29 Dec. '48. Massaal was de opkomst niet. Van de ongeveer 550 leden was nog niet het tiende deel aanwezig.

Deze vergadering was belegd, om een besluit te nemen inzake een Rapport betreffende de instelling van een Lichaam met verordenende bevoegdheid op onderwijsgebied. Op de Jaarvergadering van bedoelde Vereniging in Maart '48 was er niet voldoende gelegenheid dit Rapport uitvoerig te bespreken. Men achtte het gewenscht, dat in het Orgaan der Vereniging eerst over deze materie van gedachten werd gewisseld, om daarna een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Hiervoor was nu de tijd gekomen.

Reeds geruimen tijd bestaat er een samenwerking tusschen de vier organisaties van leeraren op het gebied van het gymnasium en middelbaar onderwijs in den zgn. Raad van Leeraren. Deze Raad stelt zich ten doel de algemeene belangen van den betreffenden tak van onderwijs te behartigen, alsmede de gemeenschappelijke belangen van de Nederlandsche leeraren. Alleen die belangen worden echter als algemeen en gemeenschappelijk beschouwd, die door de besturen van alle samenwerkende vereenigingen als zoodanig worden erkend. We zijn van meening, dat deze beperking op zichzelf voldoende waarborg biedt voor het behoud van de principieele vrijheid van de samenwerkende vereenigingen. Alleen moeten dan natuurlijk de besturen een open oog hebben voor die zaken, die inderdaad rechtstreeks het verschil in beginsel tusschen het openbaar en bijzonder onderwijs raken. We denken daarbij o.a. aan de gevoerde salarisactie. Staant hier de leeraren, die in dienst van de besturen van de christelijke scholen zijn, op één lijn met de leeraren aan scholen van Rijk of

NIEMAND, DIE DE HAND AAN DEN PLOEG SLAAT....

Luc. 9:62.

Het jaarboek, dat Gijzelf hebt toegedaan, hebt Gij in Uw archieven weggeborgen — En voor ons ligt de nieuwe dag, de morgen van 't pad, waar Gij ons voor zult gaan!

We klemmen ons aan 't jaar dat van ons wijkt en willen grijpen naar vergane dagen: — Maar Gij hebt, in wie omziet, geen behagen, omdat die onbekwaam is in Uw koninkrijk!

O Gij, Die in den troon des Vaders zit, versterk ons met een klein begeren om aan Uw hand te loopen en te leeren, te werken naar Uw doel, te jagen naar Uw wil!

BERENDIEN MEIJER—SCHUILING.

Gemeente? De vraag aldus stellen, is tevens haar beantwoord. Maar in den regel wordt zij niet in dezen vorm gesteld en daarmee wordt ook het antwoord foutief. Men spreekt dan van de leeraren bij het onderwijs, en meent, dat deze alleen in twee groepen uiteenvallen, die overigens gelijk van aard zijn. Zooals men bijv. spreekt van leeraren aan scholen van het Rijk en aan die van een Gemeente.

Toen dan ook het gerucht ging, dat de leeraren overwogen te staken, kwam dit punt in alle scherpte naar voren. Maar dat er aldus kan worden gedacht, bewijst, dat er van de leuze: De school aan de ouders, in de werkelijkheid niet veel is terecht gekomen. Het was dan ook een verheugend verschijnsel, dat tenslotte schoolbesturen zich richtten tot de Regeering met het verzoek, zelf het salaris op het vereischte peil te mogen brengen. Zulk een verzoek was noodig, omdat de besturen van de bijzondere scholen gebonden zijn niet slechts aan een minimum, maar ook aan het maximum der salarissen. De besturen toonden daarmee hun roeping, zorg te dragen voor het personeel in hun dienst, ten volle te verstaan. Tevens brachten ze hiermede de leeraren weer op het goede spoor. Het is dus wel noodig, dat de besturen der organisaties inzake de punten van samenwerking voorzichtig zijn. De ver-

gadering van de A.N.O.F. leert, waar we anders uitkomen. Maar op zichzelf is de waarborg afdoende tegen vervanging der grenzen.

Deze Raad van Leeraren nu heeft een commissie ingesteld ter bestudeering van de wenschelijkheid en mogelijkheid van maatregelen, die zouden kunnen leiden tot een verbetering van den gang van zaken bij het onderwijs. Algemeen gevoelde men zich onbevredigd door de wijze waarop thans hervormingen op onderwijsgebied tot stand komen, of juist gezegd, tot stand moeten komen. Want juist de tot dusver gevolgde methode — aldus ook het oordeel der ingestelde commissie — heeft tengevolge, „dat er zoo weinig werkelijk doeltreffende hervormingen tot stand gebracht worden. En wat tenslotte gebeurt, is veelal onbevredigend“.

In het bijzonder was het de opdracht der commissie de mogelijkheid en wenschelijkheid van een Lichaam met verordenende bevoegdheid op onderwijsgebied te bestudeeren. Zij heeft echter meer gedaan. Zij heeft ook overwogen de instelling van een adviescollege, waarin dan de leeraren vertegenwoordigd zouden zijn, als de bij de uitvoering onmiddellijk betrokkenen. Voorts, die van een maatschappelijke onderwijsorganisatie, te vergelijken met hetgeen men op sociaal-economisch terrein aantreft.

Beide mogelijkheden werden evenwel ongewenscht geacht. De eerste, omdat het verstrekken van adviezen onvoldoende werd geacht, om aan de geschetste bezwaren tegemoet te komen. Men achtte het noodzakelijk de direct-betrokkenen een zekere bevoegdheid te geven. Onder de tweede mogelijkheid verstond de commissie een zelfstandige maatschappelijke organisatie met uitgebreide publiekrechtelijke bevoegdheden, geen Staatsorgaan dus.

Het oordeel der commissie hierover luidt als volgt: „Hoewel plannen tot het stichten van een dergelijke corporatie vóór de oorlog zowel van de zijde van het openbaar als van die van het confessioneel bijzonder onderwijs werden gelanceerd, staat de commissie tegenover zulk een plan afwijzend.“

De onderwijscorporatie met haar vérgaande bevoegdheden zou ongetwijfeld terreinen betreden, die met het oog op de Nederlandse inzichten en toestanden niet aan de Staat (Regering en Volksvertegenwoordiging) mogen worden onttrokken. De overwegingen der commissie waren in dezen gebaseerd op het inzicht, dat de Staat een eigen taak met betrekking tot het onderwijs heeft, welke niet aan maatschappelijke organen mag worden toevertrouwd.

Op grond daarvan kwam de commissie met algemeene stemmen — het Rapport heeft de instemming van alle leden — tot de aanbeveling van een Lichaam met (beperkte) verordenende bevoegdheid.

Omtrent deze verordenende bevoegdheid merkt de commissie op, dat zij haar wenscht te „beperken tot het (uitgestrekte) gebied, dat ligt tussen hetgeen door de wet ook in de toekomst moet worden bepaald en hetgeen aan de afzonderlijke scholen en groepen van scholen en aan degenen die belast zijn met het geven van onderwijs, kan worden overgelaten“.

Hierdoor werd het dus de taak der commissie enerzijds den omvang van de taak der overheid te begrenzen, en anderzijds o.a. de rechten der ouders ten volle te waarborgen. Toch kwam men, blijkens het Rapport, in dezen tot volledige overeenstemming in een commissie, waarin voorstanders van het bijzonder onderwijs en voorstanders van de staatschool-in-optima-forma zitting hadden.

Tot welke gevolgen dit leidde, zien we in een volgend artikel.

Kampen.

H. M. MULDER.

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven VIII

Wanneer nu, gelijk aangetoond werd met uittalingen van warme voorstanders van economische medezeggenschap voor arbeider en vakbeweging, de noodzakelijke economische kennis bij deze laatste veelzins ontbreekt, hoe is het dan te verklaren, dat toel aan dezen elsch zoo dringend wordt vastgehouden? Het antwoord, dat wij op deze vraag krijgen is in geen deele bevredigend. Een man als prof. dr W. F. de Gaay Fortman kiest zijn standpunt in dezen blijkens zijn geschrift „De arbeider in de nieuwe samenleving“ daarin, „dat reeds een eeuw lang — men leze er de geschriften van Quack maar op na — de roep klinkt om een nieuwe, rechtvaardiger samenleving“. (blz. 7) Voor een Christen, die met de kerk aller eeuwen belijdt, dat wij verwachten nieuwe hemelen en een nieuwe aarde in dewelke gerechtigheid woont (2 Petr. 3:13), kan dit niet anders worden aangemerkt dan als miskenning van hetgeen alle eeuwen door, profeten en apostelen en Christus zelf ons reeds hebben voorgelicht.

De rechtvaardiger samenleving die nu komende is, zal volgens dezen professor moeten brengen een gelijkwaardige plaats aan den arbeid naast het kapitaal. Hij schrijft: „Daarom gaat voor een deel de strijd van oorlog en bezetting ook nu nog door. En hij blijft als toen geboden, omdat hij is een strijd voor een rechtvaardige zaak“. (blz. 8). Wanneer hij aanspoort om

spoed met deze zaak te betrachten en daarbij dringt in de richting van een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, waarin aan den arbeid naast het kapitaal zulk een gelijkwaardige plaats is toegekend, dan onderstreept hij dat door te schrijven: „ik geloof, dat het bovendien zaak is met spoed een oplossing te zoeken, omdat hier een mogelijkheid ligt aan de factor arbeid in het productieproces een rechtvaardiger plaats te geven dan thans het geval is en zaken, waarbij de rechtvaardigheid in het geding is, altijd haast hebben“. (Blz. 34). Hij is daarom voorstander van wat hij noemt een „progressieve sociaal-economische politiek“ en oordeelt, dat daarom „noodig is een hartstochtelijk zoeken naar nieuwe rechtsvormen, waarbinnen die politiek moet worden verwezenlijkt“. (Blz. 17).

Zaken van rechtvaardigheid verdienen alle aandacht. Men zou nu evenwel verwacht hebben, dat het onomstootelijk bewijs zou zijn geleverd, dat de rechtvaardigheid deze aldus gestelde medezeggenschap gebiedt, doch vindt zich in dat opzicht teleurgesteld. Onvoldoende is het toch daarvoor te wijzen op misstanden in heden en verleden, deze wettigen nog niet het vormen van een nieuwe orde, bewezen zal moeten worden dat de oplossing niet gevonden kan worden in een voortgaanden strijd om correctie en verbetering van de bestaande orde. En op dit punt moet met name de be-